

Aluehallitus 13.11.2023 § 189

§ 189

Vastauksen antaminen valtuutettu Värmälän ja 11 muun valtuustoaloitteeseen nro 8/2023 Viherlaakson vanhusneuvolapilotista

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Suominen Tuula
Puurunen Veli-Pekka
Jenni Björkstén

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Johdanto

Kuten aloitteessa todetaan, 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa tulevina vuosina merkittävästi Länsi-Uudellamaalla ja siihen on varauduttava sekä kunnissa että hyvinvointialueella. Hyvinvointialue vastaa alueen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuuluu sekä hyvinvointialueelle että alueen kunnille.

Vanhusneuvolaa/seniorineuvolaa vastaavat palvelut toteutuvat jo lähes kattavasti ikääntyneiden palvelujen Seniori-infon ja yhteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen avosairaanhoidon kuuluvien terveysasemien yhteistyönä.

Seniorineuvolaa vastaavat palvelut Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella

Vanhuspalvelulain 12 §:n mukaan hyvinvointialueen tulee järjestää ikääntyneille hyvinvointia, terveyttä, itsenäistä suoriutumista ja toimintakykyä tukevia neuvontapalveluja. Seniori-info tarjoaa ikääntyneille neuvontaa ja ohjausta esimerkiksi terveyden- ja hyvinvoinnin (mm. ravitsemuksesta, liikuntamahdollisuuksista, järjestöjen ja muiden kolmannen sektorin toiminnasta), asumisen kysymyksistä, yksityisten toimijoiden tarjoamista palveluista, sosiaalietuuksista ja ikääntyneiden palveluista. Seniori-info vastaa myös kotihoidon ja kotona asumisen tukipalvelujen, omaishoidon tuen, sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun, yhteisöllisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen ja muiden päätöksenvaraisten palvelun palvelutarpeenarvioinnista. Suuri osa ikääntyneistä (n. 60 % 60-vuotiaista ja 80 % 80-vuotiaista) sairastaa jotain pitkäaikaissairautta. Näin ollen heillä on jo pitkäaikainen ja säännöllinen hoitokontakti terveysasemalle, ja he saavat myös sitä kautta hyvinvointia ja terveyttä tukevaa neuvontaa.

Hyvinvointialueen on vanhuspalvelulain 12 §:n mukaan tarjottava myös hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia terveystarkastuksia, vastaanottoja tai kotikäyntejä erityisesti niille ikääntyneeseen väestöön kuuluville, joiden elinoloihin tai elämäntilanteeseen arvioidaan tutkimustiedon tai yleisen elämäkokemuksen perusteella liittyvän palveluntarvetta lisääviä riskitekijöitä. Näitä riskiryhmiä ovat mm. ikääntyneet omaishoitajat,

äskettäin puolisonsa tai muun läheisensä menettäneet, yksinäiset, sairaalasta kotiutuneet sekä muistisaira. Omaishoitajilla ja muistisairailla on nimetty omatyöntekijä Seniori-infossa. Omaishoitajille järjestetään myös terveystarkastuksia. Sairaalasta kotiutuvat saavat neuvontaa, ohjausta ja palvelutarpeen arvioinnin kotiutumisen yhteydessä.

Terveysasemapalvelujen tiimimalli tukee hoidon saatavuutta ja jatkuvuutta

Terveysasemapalvelut kuuluvat yhteisten sosiaali- ja terveystarpeiden palvelualueen avosairaanhoidon palvelulinjaan. Terveysasemapalveluiden näkökulmasta tämänhetkessä rahoitus- ja henkilöstötilanteessa terveysasemien lääkäri- ja hoitajatyövoima on tärkeää pitää terveysasemilla, jotta koko väestön kasvaneeseen palvelutarpeeseen pystytään vastaamaan mahdollisimman hyvin. Uuden palvelumuodon (seniorineuvolan) perustaminen tarkoittaisi, että henkilöstön työaikaa pitäisi kohdentaa uudella tavalla. Tällöin hoitohenkilöstön ja lääkäreiden aikaa menisi terveysaseman palveluja tarvitsevien ikääntyneiden hoitamisen sijaan terveiden ikääntyneiden terveystarkastuksiin. Tämä kasvattaisi edelleen terveysasemien jonoja.

Viherlaakson asukkaita palvelevalla Kilon terveysasemalla on käytössä tiimimalli, jonka myötä tutut ammattilaiset vastaavat asukkaan hoidosta. Hoidon tarpeen arviointi on laadukkaampaa, kun asukas ja hänen tilanteensa ovat ammattilaisille ennestään tuttuja. Myös hoidon jatkuvuus on parempaa, mikä on erityisen tärkeää ikääntyneiden kohdalla.

Tiimimallin käyttöönotto on parantanut hoitoon pääsyä terveysasemalla, eikä lääkärin vastaanottoaikaa tarvitse odottaa pitkään, kun sille on tarvetta. Terveysaseman tiimit työskentelevät terveysasemalla fyysisesti samassa tilassa, ja tiimin jäsenet ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Terveysasemapalveluiden siirtäminen pieneen yksikköön yhtä asiakasryhmää varten voisi johtaa tiimien hajaantumiseen ja sitä kautta hoidon saatavuuden ja jatkuvuuden heikkenemiseen.

Terveysasematoiminta edellyttää myös tiloilta tietoliikenneyhteyksien lisäksi muun muassa asianmukaista kalustamista, tutkimusvälineitä, lääkkeitä sekä siivous- ja vartiointipalveluita, joiden järjestäminen vain osaaikaiseen käyttöön voi aiheuttaa paljon kustannuksia.

Kehitämme ikääntyneiden hyvinvointia edistäviä palveluja erityisesti riskiryhmille

Sosiaali- ja terveydenhuollon resursseja on kohdennettava sellaisiin palveluihin, joista voidaan odottaa saatavan terveyshyötyjä kuntalaisille kohtuullisin kustannuksin. Yleistä neuvontaa ja ohjausta annetaan puhelimitse ilman ajanvarausta. Vastaanotto toimintaa taas ei ole mahdollista järjestää kustannustehokkaasti siten, ettei se pohjautuisi ajanvaraukseen. Etenkin Länsi-Uudenmaan alueilla, joilla asukastiheys ja asiakasmäärä on pieni, ei walk-in-tyyppistä vastaanotto toimintaa voida kustannustehokkaasti järjestää irrallisena osana terveysasematoiminnasta. Terveysasemien tiimimallin avulla pystytään vastaamaan paremmin erityisesti ikääntyneiden hoidon tarpeen arviointiin, hoidon jatkuvuuteen ja saatavuuteen, eikä ole kannattavaa siirtää yksittäisen terveysaseman toimintaa pieneen yksikköön yhtä asiakasryhmää varten.

Seniorineuvola vastaa palvelut ovat jo olemassa hyvinvointialueellamme, vaikka niitä ei kutsuta neuvola-nimellä eivätkä ne ole saman katon alla. Kyse on pikemminkin toimintamallista, jossa

tunnistetaan riskiryhmät ja kohdennetaan heille tarvittavia toimenpiteitä. Erillisen seniorineuvolatoiminnan perustaminen merkitsisi osittain päällekkäisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun luomista Seniori-infon ja terveysasemien toiminnan rinnalle, mikä hajauttaisi ikääntyneiden käyttämiä palveluja entisestään.

Olemme palvelustrategiassa sitoutuneet kehittämään vaikuttavia hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia palveluja erityisesti tunnistettuihin riskiryhmiin kuuluville ikääntyneille, joiden elinoloihin tai elämäntilanteeseen tunnistetaan liittyvän palveluntarvetta lisääviä riskitekijöitä. Toteutamme tätä muun muassa hyödyntämällä kohdennettuja terveystarkastuksia, kehittämällä Seniori-infon toimintaa, terveysasemien toimivuutta ja joustavaa yhteistyötä eri palveluiden välillä.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Käsittelyn aikana esittelijä muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

Vastaukseen lisätään seuraava osio:

”Seniorien hyvinvointia ja terveyttä edistävän työn kehittäminen yhdessä kuntien ja järjestöjen kanssa on yksi tärkeä Seniori-infon tehtävä ja tullaan huomioimaan osana ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmaa.”

Päätös

Aluehallitus päätti yksimielisesti

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Johdanto

Kuten aloitteessa todetaan, 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa tulevina vuosina merkittävästi Länsi-Uudellamaalla ja siihen on varauduttava sekä kunnissa että hyvinvointialueella. Hyvinvointialue vastaa alueen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuuluu sekä hyvinvointialueelle että alueen kunnille.

Vanhusneuvola/seniorineuvola vastaavat palvelut toteutuvat jo lähes kattavasti ikääntyneiden palvelujen Seniori-infon ja yhteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen avosairaanhoidon kuuluvien terveysasemien yhteistyönä.

Seniorineuvola vastaavat palvelut Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella

Vanhuspalvelulain 12 §:n mukaan hyvinvointialueen tulee järjestää ikääntyneille hyvinvointia, terveyttä, itsenäistä suoriutumista ja toimintakykyä tukevia neuvontapalveluja. Seniorien hyvinvointia ja terveyttä edistävän työn kehittäminen yhdessä kuntien ja järjestöjen kanssa on yksi tärkeä Seniori-infon tehtävä ja tullaan huomioimaan osana ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmaa. Seniori-info tarjoaa ikääntyneille neuvontaa ja ohjausta esimerkiksi terveyden- ja hyvinvoinnin (mm. ravitsemuksesta, liikuntamahdollisuuksista, järjestöjen ja muiden kolmannen sektorin toiminnasta), asumisen kysymyksistä, yksityisten toimijoiden tarjoamista palveluista, sosiaalietuuksista ja ikääntyneiden

palveluista. Seniori-info vastaa myös kotihoidon ja kotona asumisen tukipalvelujen, omaishoidon tuen, sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun, yhteisöllisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen ja muiden päätöksenvaraisen palvelun palvelutarpeenarvioinnista. Suuri osa ikääntyneistä (n. 60 % 60-vuotiaista ja 80 % 80-vuotiaista) sairastaa jotain pitkäaikaissairautta. Näin ollen heillä on jo pitkäaikainen ja säännöllinen hoitokontakti terveysasemalle, ja he saavat myös sitä kautta hyvinvointia ja terveyttä tukevaa neuvontaa.

Hyvinvointialueen on vanhuspalvelulain 12 §:n mukaan tarjottava myös hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia terveystarkastuksia, vastaanottoja tai kotikäyntejä erityisesti niille ikääntyneeseen väestöön kuuluville, joiden elinoloihin tai elämäntilanteeseen arvioidaan tutkimustiedon tai yleisen elämäkokemuksen perusteella liittyvän palvelutarvetta lisääviä riskitekijöitä. Näitä riskiryhmiä ovat mm. ikääntyneet omaishoitajat, äskettäin puolisonsa tai muun läheisensä menettäneet, yksinäiset, sairaalasta kotiutuneet sekä muistisairailla. Omaishoitajilla ja muistisairailla on nimetty omatyöntekijä Seniori-infossa. Omaishoitajille järjestetään myös terveystarkastuksia. Sairaalasta kotiutuvat saavat neuvontaa, ohjausta ja palvelutarpeen arvioinnin kotiutumisen yhteydessä.

Terveysasemapalvelujen tiimimalli tukee hoidon saatavuutta ja jatkuvuutta

Terveysasemapalvelut kuuluvat yhteisten sosiaali- ja terveystarveluiden palvelualueen avosairaanhoidon palvelulinjaan. Terveystarvelualueiden näkökulmasta tämänhetkessä rahoitus- ja henkilöstötilanteessa terveystarvelualueiden lääkäri- ja hoitajatyövoima on tärkeää pitää terveystarvelualueilla, jotta koko väestön kasvaneeseen palvelutarpeeseen pystytään vastaamaan mahdollisimman hyvin. Uuden palvelumuodon (seniorineuvolan) perustaminen tarkoittaisi, että henkilöstön työaika pitäisi kohdentaa uudella tavalla. Tällöin hoitohenkilöstön ja lääkäreiden aika menisi terveystarvelualueen palveluja tarvitsevien ikääntyneiden hoitamisen sijaan terveiden ikääntyneiden terveystarveluun. Tämä kasvattaisi edelleen terveystarvelualueiden jonoja.

Viharlaakson asukkaita palvelevalla Kilon terveystarvelualueella on käytössä tiimimalli, jonka myötä tutut ammattilaiset vastaavat asukkaahan hoidosta. Hoidon tarpeen arviointi on laadukkaampaa, kun asukas ja hänen tilanteensa ovat ammattilaisille ennestään tuttuja. Myös hoidon jatkuvuus on parempaa, mikä on erityisen tärkeää ikääntyneiden kohdalla.

Tiimimallin käyttöönotto on parantanut hoitoon pääsyä terveystarvelualueella, eikä lääkärin vastaanottoaika tarvitse odottaa pitkään, kun sille on tarvetta. Terveystarvelualueen tiimit työskentelevät terveystarvelualueella fyysisesti samassa tilassa, ja tiimin jäsenet ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Terveystarvelualueiden siirtäminen pieneen yksikköön yhtä asiakasryhmää varten voisi johtaa tiimien hajaantumiseen ja sitä kautta hoidon saatavuuden ja jatkuvuuden heikkenemiseen.

Terveyshuolteen toiminta edellyttää myös tiloilta tietoliikenneyhteyksien lisäksi muun muassa asianmukaista kalustamista, tutkimusvälineitä, lääkkeitä sekä siivous- ja vartiointipalveluita, joiden järjestäminen vain osittain aikaiseen käyttöön voi aiheuttaa paljon kustannuksia.

Kehitämme ikääntyneiden hyvinvointia edistäviä palveluja erityisesti riskiryhmille

Sosiaali- ja terveydenhuollon resursseja on kohdennettava sellaisiin palveluihin, joista voidaan odottaa saatavan terveyshyötyjä kuntalaisille kohtuullisin kustannuksin. Yleistä neuvontaa ja ohjausta annetaan puhelimitse ilman ajanvarausta. Vastaanotto toimintaa taas ei ole mahdollista järjestää kustannustehokkaasti siten, ettei se pohjautuisi ajanvaraukseen. Etenkin Länsi-Uudenmaan alueilla, joilla asukastiheys ja asiakasmäärä on pieni, ei walk-in-tyyppistä vastaanotto toimintaa voida kustannustehokkaasti järjestää irrallisena osana terveysasematoiminnasta. Terveysasemien tiimimallin avulla pystytään vastaamaan paremmin erityisesti ikääntyneiden hoidon tarpeen arviointiin, hoidon jatkuvuuteen ja saatavuuteen, eikä ole kannattavaa siirtää yksittäisen terveysaseman toimintaa pieneen yksikköön yhtä asiakasryhmää varten.

Seniorineuvolaa vastaavat palvelut ovat jo olemassa hyvinvointialueellamme, vaikka niitä ei kutsuta neuvola-nimellä eivätkä ne ole saman katon alla. Kyse on pikemminkin toimintamallista, jossa tunnistetaan riskiryhmät ja kohdennetaan heille tarvittavia toimenpiteitä. Erillisen seniorineuvolatoiminnan perustaminen merkitsisi osittain päällekkäisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun luomista Seniori-infon ja terveysasemien toiminnan rinnalle, mikä hajauttaisi ikääntyneiden käyttämiä palveluja entisestään.

Olemme palvelustrategiassa sitoutuneet kehittämään vaikuttavia hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia palveluja erityisesti tunnistettuihin riskiryhmiin kuuluville ikääntyneille, joiden elinoloihin tai elämäntilanteeseen tunnistetaan liittyvän palveluntarvetta lisääviä riskitekijöitä. Toteutamme tätä muun muassa hyödyntämällä kohdennettuja terveystarkastuksia, kehittämällä Seniori-infon toimintaa, terveysasemien toimivuutta ja joustavaa yhteistyötä eri palveluiden välillä.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Selostus

Valtuutettu Värmälä sekä 11 muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 13.06.2023 § 38 aloitteen Viherlaakson vanhusneuvolapilotista.

Valtuustoaloitteen tekijät esittävät, että Espoon Viherlaaksossa toteutettaisiin pilotti, jossa palvelut voisivat olla esimerkiksi vanhusneuvolassa. Pilotissa olisi hyvä olla mukana terveydenhuollon ammattilaisten lisäksi esimerkiksi Espoon liikuntapalvelujen ja kulttuuritoimen asiantuntijoita.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut 1-14 valtuutettua, tulee aluehallituksen antaa kirjallinen vastaus aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä. Vastaus toimitetaan muille valtuutetuille vastauksen antamisesta seuraavan aluevaltuuston kokouksen esityslistan yhteydessä.

Liitteet

- 1 Valtuutettu Värmälän valtuustoaloite: Viherlaakson vanhusneuvolapilotista / Ledamot Värmäläs fullmäktigemotion: Ett pilotprojekt med rådgivning för äldre i Gröndal

Oheismateriaali

Tiedoksi

Päätöshistoria